

Sprekers ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum en Stichting Pelita voor een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer van de commissie Buitenlandse Zaken over de uitkomsten van het onderzoeksprogramma “Onafhankelijkheid, Dekolonisatie, Geweld en Oorlog in Indonesië, 1945-1950”

Dr. Annelieke Drogendijk, Directeur ARQ Kenniscentrum Oorlog, Vervolging en Geweld (onderdeel van ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum)

In december 2016 besloot de Nederlandse regering een voorstel te financieren voor een diepgravend onderzoek naar de oorlog in Indonesië (1945-1949) van drie onderzoeksinstituten (NIMH, NIOD en KITLV). In dit onderzoek staan de aard, omvang, oorzaken en impact van het Nederlandse geweld tijdens de oorlog in Indonesië centraal. Vanaf de start in september 2017 tot de dag van vandaag kan het onderzoek en de uitkomsten rekenen op veel aandacht van media en maatschappij.

Volgens sommige critici richt het onderzoek zich te eenzijdig op het Nederlandse geweld en blijft het Indonesische geweld tijdens de bersiap in de laatste maanden van 1945 onderbelicht. Andere critici menen juist dat de voorgeschiedenis van fysieke en mentale onderdrukking in het vooroorlogse Nederlandse koloniale systeem moet worden meegenomen. De polemiek rond het onderzoek past in een bredere maatschappelijke discussie over het koloniale verleden en over patronen van structureel racisme in de Nederlandse samenleving.

Deze discussie raakt ook de familiegeschiedenis en identiteit van de ongeveer anderhalf à twee miljoen Nederlanders die banden hebben met Indonesië. De discussie over het koloniale verleden kan belastend zijn voor de eerste generatie en haar kinderen en kleinkinderen. De resultaten van het dekolonisatieonderzoek zullen dit soort vragen nog pregnanter maken en kunnen voor sommigen confronterend zijn.

ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum heeft ruim ervaring naar onderzoeken die midden in de samenleving staan: het “Focus op Dutchbat III”-onderzoek dat zij heeft uitgevoerd laat zien hoe het nu met deze veteranen en hun thuisfront gaat en wat hun wensen en behoeften op het gebied van zorg, erkenning en waardering zijn. Maar ook het onderzoek “Onvoldoende beschermd. Geweld in de Nederlandse jeugdzorg van 1945-heden” van de Commissie De Winter, en het onderzoek naar de “Psychosociale impact van de aardbevingen in Groningen”, onderzoek naar de psychosociale inzet bij MH17 etcera.

Onze ervaring is dat onderzoek vaak iets doet met getroffenen en/of betrokkenen. Belangrijk is om daar aandacht voor te hebben.

Rocky Tuhuteru, Directeur Stichting Pelita

De conclusies van het onderzoek leiden nog steeds tot grote onrust bij een deel van de Nederlanders met een Indische en Molukse achtergrond, veteranen en anderen, zoals totoks (geboren uit Europese ouders).

Om het aantal mensen te verminderen voor wie de emoties te belastend worden, is het belangrijk om oog te hebben voor de mogelijke psychische en sociale impact van de onderzoeksresultaten op de doelgroepen en waar nodig psychosociale ondersteuning in een veilige omgeving te bieden. Met het oog hierop heeft Stichting Pelita samen met ARQ Kenniscentrum Oorlog, Vervolging en Geweld en het Nederlands Veteraneninstituut een publieksprogramma ontwikkeld voor, tijdens en na de publicatie van de resultaten. De medewerkers van Pelita kennen als geen ander de gevoelens die onder Molukse en Indische Nederlanders leven en zijn zeer deskundig op het terrein van contextgebonden zorg voor deze doelgroep. Zij hebben ook oog voor de grote verschillen binnen deze groepen (bijvoorbeeld totoks en Indo-Europeanen), maar kennen ook de andere groepen in Nederland die een verleden hebben in Indonesië zoals de Papoea's en Indonesiërs die na de soevereiniteitsoverdracht naar Nederland zijn uitgeweken (bijvoorbeeld de Christelijke Toegoenezen). De medewerkers van Pelita weten hoe een veilige, vertrouwde omgeving kan worden gecreëerd waarin deze groepen zich vrij voelen om zich te uiten. Tot slot heeft Pelita ervaring met eerstelijnscontact met deze doelgroepen bij eerdere gebeurtenissen die onrust veroorzaakten, zoals de backpay-regeling, Het Gebaar en het bezoek van de Japanse keizer aan Nederland.